СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 59. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 13-го БЕРЕЗНЯ 1951. — No. 59. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 13, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ДВА БІЛІОНИ НА ФЛЬОТУ В АТОМОВОМУ ЧАСІ

Кій Вест, на Флориді, 11 березня. — Президент Труман підписав закон з уповноваженням для команди фльоти побудувати додаткову фльотиллю з 500,000 тон. Серед нових кораблів має бути побудований один над-літаконосець містоти 60,000 тон, з якого могли б вилетіти бомбардувальники з атомовою бомбою. Разом видатки на нові кораблі мають виносити два білііони долярів. З цих видатків мають бути покриті кошти змодернізування теперішних кораблів містоти 1,000,000 тон. Програма розбудови обрахована на два роки, одначе будова літаконосця триватиме три з половиною

Закон уповажнює команду почати будову 173 нових кораблів і перебудову 291 інших. Крім над-літаконосця будуть ще побудовані сім підводних лодок типу „шноркел", дві лодки для викидання ракет, п'ятдесятьдва кораблі для виловлювання мін, два морські ескортові кораблі, дванадцять тенкових лодок, один льодолом, шістдесятьшість кораблів для висадки і більшу кількість різних інших суден: Новий над-літаконосець коштуватиме $228,000,000, а гроші на його будову будуть закульчиковані.

ФРЕНК ҐРАГАМ НОВИЙ АДМІНІСТРАТОР РОБОЧОЇ СИЛИ

Вашингтон. — Колишній сенатор, Френк П. Ґрагам з Норт Каролайни дістав назначення на становище адміністратора робочої сили в департаменті праці, де секретарем є Моріс Дж. Тобін. Його назначення викликало здогад, що уряд хоче в такий спосіб злагодити непорозуміння з представниками зорганізованого робітництва, які покинули співпрацю з урядом, залишивши важливі мобілізаційні агенції.

ПОСТУПОВЕ ЗВІЛЬНЮВАННЯ ЗАБОРОНИ ПІДВИШКИ

Вашингтон. — Ерік Джансон, директор економічної стабілізації, видав три нові розпорядки, якими злагіднює підношення робітничої заплати понад 10 відсотків. В розпорядку для нових оборонних фабрик він дозволяє на таку платню, яку дістають робітники в інших фабриках у даній околиці. В другому розпорядку він дозволяє на підвишку платень, яка вже була умовлена, але не введена в життя безпосередньо перед замороженням платень 25 січня. У третьому підвишка є виправдана зміненими життьовими коштами у таких підприємствах, де нема юній, або де юнії не застерегли собі в контракті підвишки для покриття коштів подорожіння так, як це мають інші робітники.

БРАВДЕР ПІД СУДОМ ЗА НЕПОСЛУХ КОНҐРЕСОВІ

Вашинґтон. — Ирл Бравдер, провідник Американської Комуністичної Партії за воєнних часів, поставлений під федеральний суд за непослух Конґресові, коли 27 квітня відмовився відповідати на запити сенатської комісії закордонних справ, коли вона прослідкувала закиди сенатора Джозефа МекКарті проти уряду, наче б він потурав комуністам.

ПАТЕРСОН ЗА ПРИСПІШЕННЯ ОБОРОНИ

З доручення Комітету Остороги перед Небезпекою колишній секретар війни, Роберт П. Патерсон, вийшов з домаганням вислання повної негайної військової допомоги заморе, як найпевнішу гарантію проти комуністичних змагань до опанування світу. Свої погляди висловив Патерсон у радієвій промові до цілої країни, як другу промову з доручення згаданого комітету. Першу виголосив тиждень тому д-р Ваннівар Буш, президент Інституту Карнеґі. Колишній секретар війни звернув увагу, що опанування Росією цілої Европи відбере Америці не тільки бази для оборони й й позбавить її цінних воєнних матеріялів, які вона дістає з Европи. Він натаврував ізоляційні настановлення деяких осіб як дуже небезпечні і обстоював право досвідчених військових знавців рішати про кількість й якість збройної сили для оборони Европи. Він підкреслив досвід і розум ген. Айзенгавера і інших генералів в таких справах і дораджував здатися на їхні розпорядки.

ШУКАЮТЬ ФОРМИ ДЛЯ КОМПРОМІСУ ПРИ ВИСИЛЦІ ВІЙСЬКА ЗАКОРДОН

Вашингтон. — У п'ятницю минулого тижня сенат 79 голосами проти 5 ухвалив біл, який обмежує збройні сили Злучених Держав до чотирьох мільйонів вояків, які мають служити два роки. Мають покликувати молодь від скінченого вісімнадцятого року життя одначе наперед має бути вичерпаний контингент рекрутів з девятнадцятирічних і 'щого віку. Законопроєкт має бути розглянений у палаті репрезентантів. Сенатський законопроєкт передбачує створення постійної поборової служби на місце теперішньої, якої законна сила кінчиться в липні б. р. Крім того біл дозволяє президентові на покликання молоді на пів року на загальний вишкіл в майбутності, якщо минуть умови для теперішньої мобілізації збройних сил. Цю справу ще раз обговорять у Конгресі. Президент має теж право відложити військову службу для 75,000 найспосібніших університетських студентів кожного року. Вишкіл у збройних силах мусить тривати найменше чотири місяці, заки вояк може бути висланий на війну.

В теперішньому тижні має бути вирішене повним Конгресом уповноваження для президента вислати заморе американську наземну армію. Тому, що в обох палатах появилося змагання обумовити це право згодою обох палат в формі окремих резолюцій, адміністрація президента Трумана робить усе можливе, щоб такого обмеження не накладати з уваги на зобов'язання в Атлантійськім Пакті. Заки справа прийде під кінцеве вирішення в Конгресі, обі сторони роблять старання дійти до компромісу при складанні резолюцій, щоб не виставляти країну на небезпеку в таким історичним моменті, який настав тепер.

В АМЕРИЦІ

● **Третій шлях в тунелю „Линколн"**, який веде з Ню Йорку до стейту Ню Джерзі попід ріку Гудсон і служить для переїзду авт, має бути збудований до 1957 р. Його кошти обраховані $85,000,000. Видатки на самий тунел обраховані на $48,000,000, а на побудову доїздів по обох боках треба $12,000,000.

● **Новий совєтський амбасадор**, Ґріґорі Резанов, приїхав до Арґентини. Ця країна не мала совєтського амбасадора від 1948 року.

● **Кости мастодона з-перед 100,000-200.000 років**, найдено в південно-американській республіці Колюмбія, коло місцевости Мозкера, на побережжі Тихого океану. Це проголосив куратор Національного музею в Боґоті.

● **Висвітлюють рани впродовж однієї мінути** при допомозі нового апарату для променів „X". Це „революційний" поступ, важливий з уваги на ранених у війні. Вістку подають з військового шпиталю у Вашинґтоні.

„ЧЕРЕЗ РІЧЕНЬКУ, ЧЕРЕЗ БОЛОТО..." Йдуть довгим рядом вояки американського корпусу морської піхоти в Кореї, зійшовши з гір та продовжуючи наступ на ворожі позиції біля Гоенгсонґ.

Заповідають советське „нет" на всі західні пропозиції

Париж, 12. березня. — Заступники міністрів закордонних справ чотирьох великодержав почали сьогодні вже другий, і правдоподібно останній тиждень своїх дебат для підготовки порядку нарад заповідженої конференції Ради міністрів закордонних справ, але в поінформованих дипломатичних колах вже наперед заповідається, що Совєти обстоюватимуть свої пропозиції і не підуть на жадний компроміс, дарма, що західні аліянти вже два рази — „провірювали" своє становище в поодиноких справах, щоб заохотити до компромісу теж свого совєтського партнера. Минулої суботи західні представники, після взаємного основного порозуміння, запропонували, щоби міністри на своїй конференції обговорили „заходи для виключення загрози аґресії, — виконання існуючих договірних зобов'язань та провірили теперішній рівень озброєнь і проблеми відносно Німеччини в цій ділянці". Таке сталення справи включає в основному теж побажання Совєтів. Проте, Совєти домагаються ухвали їхньої формуловки, в яку хитро включена вже відразу й розв'язка, зглядно відповідь на справи, які мали б бути ще тільки обговорені. Формально Совєти домагаються „точного спрецизування" всіх проблем, що їх мали б обговорювати міністри.

МОСКВА ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОГО СТАНОВИЩА В ПАРИЖІ

Москва, 12. березня. — Совєтська преса знову гостро виступає проти американського становища на конференції заступників міністрів закордонних справ в Парижі, головно відносно пропозицій щодо обговорення проблеми Німеччини. Москва твердить, що совєтська делеґація бажає обговорити цю справу прецизно в дусі Потсдамського договору, — тоді як Злучені Держави бажали б перемінити конференцію міністрів у „фабрику слів" та закрити ними своє намагання перетворити Західну Німеччину в базу підготовки своєї аґресії проти Совєтського Союзу. З голосів совєтської преси міжнародні дипломатичні кола не роблять оптимістичних висновків для можливостей висліду конференції.

БІЛІОНИ ДОЛЯРІВ ДЛЯ ПРОТИДІЯННЯ БОЛЬШЕВИЗМОВІ

Вашинґтон, 11 березня. — Нелсон Рокефеллер, голова Дорадчої Ради Міжнародної Розбудови, вийшов з предложенням, щоб об'єднати усю допомогу для закордонних країн в одній великій інвестиційній і розбудовчій економічній агенції і так вивити американські змагання до відбудови відповідної військової сили для опору проти аґресії. Коли б створено нову економічну агенцію, тоді в ній вмістились би такі програми, як Адміністрація Економічної Кооперації (з Пляну Маршала), Інститут для Між-Американських Справ і підрядні відділи двадцятиодин інших агенцій, які діють в чужих країнах. Водночас Рокефеллер піддав думку покликати до життя Нову Владу Міжнародного Розвитку, яка мала б співпрацювати з Міжнародним Банком для Відбудови і Розвитку, щоб можна було сфінансувати прилюдні роботи і так стримати дві найбільші небезпеки, які загрожують вільним народам, а саме військову аґресію і підривні затії.

АЙЗЕНГАВЕР ЗА УЖИТОК АТОМОВОЇ БОМБИ ПРОТИ ВОРОГА

Вашингтон. — Ген. Двайт Д. Айзенгавер, верховний командувач армії з Атлантійського Пакту, заявився за наглим ужитком атомової бомби, якщо б прийшло до війни і якщо він був переконаний, що атомова бомба принесе розгром ворога. Ці думки висловив генерал на тайнім переслуханні спільних комісій закордонних справ і збройної служби після свого повороту з Европи, одначе це оприлюднено щойно тепер. Він сказав теж, що російські провідники були б „справжніми дурнями", якщо б вони почали світову війну тепер, бо вони не могли б віднести цілковитої перемоги і були б у війні з Злученими Державами поступового завоювання країн. Він теж заявив, що без висилки американських військ для оборони вільних країн він опиниться „на середині океану".

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ ТРІЮМФУЄ В КАНАДІ

Оттава, 12. березня. — Українська Капеля Бандуристів під мистецьким проводом Володимира Божика здобула новий тріюмф та додала нову славу до українського імени своїм виступом в столиці Канади. Капеля виступила, старанням посла Івана Дікура, в канадійському парляменті при участі повної асамблеї послів, сенаторів та членів уряду, як теж під час бенкету правлячої Ліберальної партії, з участю прем'єра та інших високих представників. Капеля своїми виступами здобула собі суперлятивні признання найвищих канадійських кол, що мало теж свій широкий відгомін в місцевій пресі. З неменшим успіхом виступила Капеля опісля в Монтреалі, а місцевий американський посол з гордістю ґратулював їй за успіхи в колах канадійського уряду і громадянства. Після закінчення свого турне по Канаді, Капеля дасть цілий ряд виступів в Злучених Державах. В Ню Йорку, в Карнеґі Гол, Капеля виступить в середу, 21-го березня.

● **Залізничі службовики дістали** підвишку на 12 і пів центів на годину і так покінчився дворічний спір між залізничними підприємцями й робітниками. Треба надіятися, що вже не буде загрози страйку.

ДОБРУС ВІДЗНАЧИВ РІЧНИЦЮ ІСНУВАННЯ І ПРАЦІ

Ню Йорк, 12 березня. — Минулої суботи, 10-го березня, Демократичне Об'єднання Бувших Репресованих Українців з-під Совєтів успішним вечером в Бетговен Гол відзначило один рік свого існування і праці. Імпрезу відкрив голова ДОБРУСУ, інж. Кость Туркало, колишній підсудний з процесу Спілки Визволення України, вітаючи прибувших, зокрема американських представників та представників американсько - українських інституцій і поодиноких поневолених Совєтами національностей, та коротко з'ясовуючи ціль і програму імпрези. Довшу і дуже змістовну доповідь про завдання і цілі ДОБРУС-у та проблему ним роботи виголосив голова нюйоркської філії цього Об'єднання, ред. Юрій Дивнич. Від Українського Конгресового Комітету вітав ДОРУС заступник голови УКК, Дмитро Галичин, звертаючи окрему увагу на потребу повного об'єднання українців в допомозі визвольним змаганням українського народу на Батьківщині. Присутні гарячо вітали палкі слова признання для українців і їх змагань, в цьому і ДОБРУС-ові, що їх виголосили американські представники: д-р І. Лондон з Гарвардського Університету та д-р Герлінг, голова американської комісії дослідів невольничої праці в Совєтському Союзі з членом Соціяльної Комісії О. Н. Від інших поневолених Совєтами національностей промовляли: Карель Пуста, колишній естонський міністер закордонних справ; Юрій Соболевський, член Білоруської Національної Ради, та представник Естонського Допомогового Комітету, о. Рудольф Ківіранна. Вечір був оригінальною і без сумніву одною з кращих громадських імпрез.

ЗАЛОМАННЯ ВОРОЖОГО СПРОТИВУ НА ЦЕНТРАЛЬНОМУ ФРОНТІ В КОРЕЇ

АЛІЯНТИ 30 МИЛЬ ВІД ПАРАЛЕЛІ БІЛЯ ГОНҐЧОН. ВОРОГ ВДЕРЖУЄ ПОЗИЦІЇ НА СХОДІ.

Токіо, 12. березня. — Головна квартира ген. Мек Артура повідомляє, що ворожий спротив на 60-миллевому центральному фронті, на якому аліянтські війська минулого тижня почали новий „обмежений наступ", помітно заломлюється, як аліянти продовжують свій похід вперед. Впродовж вчорашнього дня вони здобули дальших около три милі терену, — підходячи до головної комуністичної бази Гонґчон, віддаленої около 30 миль від 38-мої паралелі. Тільки на східному секторі фронту північно-корейські комуністичні частини вдержують свої укріплені гірські позиції. На центральному і західному секторах фронту комуно-китайські і північно-корейські війська, під постійним вогнем аліянтів на суші, з повітря і з воєнних кораблів здовж західного побережжя, намагаються перервати фронтовий контакт, концентруючись до оборони в районі Сеул та здовж ріки Гонґчон на центральному фронті. Підсумовуючи події на фронті до сьогодні рана ген. Мек Артур твердить, що аліянтські війська — вповні мають ініціятиву в своїх руках та здобули „значні успіхи". Аліянтські воєнні кораблі безперервним бомбардуванням ворожих шляхів постачання здовж східного побережжя на південь і на північ від 38-мої паралелі майже припинили доплив нового воєнного матеріялу до ворожих фронтових ліній. На одному секторі центрального фронту недалеко Гоенґсонґ ворожий відступ поступово переміняється в панічну втечу, як червоні китайці кидають зброю та втікають горами в напрямку 38-мої паралелі. Їм „допомагає" при втечі аліянтська авіяція, підганяючи їх кулеметним вогнем. На західному фронті впродовж вчорашнього дня був тільки — „малий контакт" з ворогом, що впродовж останніх боїв втратив на цьому одному тільки секторі около 10,000 вояків.

ЧЕРВОНІ ВАРВАРСТВА В КОРЕЇ

Корея, 12. березня. — В одній з підфронтових військових лікарень помер один американський вояк, якому напів спаленому пощастило вихопитися зі страшної оргії знущань, що їх вчинили червоні китайці віддільної схоплених в засідці аліянтських вояків. В засідку попало 2,400 вояків і тільки половина з того вихопилася з неї живцем. Всіх інших, хто не поляг в бою, озвірілі большевики замучили на смерть. В більшості випадків вони обливали полонених газоліною і запалювали.

25 МІЛЬЙОНІВ „ВОРОГІВ НАРОДУ" ЗАСУДЖЕНИХ НА СМЕРТЬ В КИТАЮ

Тайпеї, Формоза, 12. березня. — Національно-китайський уряд звернувся до Об'єднаних Націй, домагаючися засуду і покарання комуно-китайського уряду за масові вбивства на континенті. Намагаючись зліквідувати внутрішній спротив проти червоного режиму, комуністичний уряд видав спільний вирок смерти на 25 мільйонів китайців, що їх комуністи вважають „ворогами народу". Поверх мільйон китайців вже впало жертвою цієї страшної комуністичної м'ясорубки. Національно-китайські власті мають інформації, що червоний режим за порадою Москви плянує вигубити „бодай" 150,000,000 китайців, щоб зменшити загальну кількість населення країни.

● **Національно-китайський уряд** довідався, що комуно-китайське командування, після важких втрат в Кореї, вислало туди для підкріплення нову 200-тисячну армію.

ЧЕСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ РОЗПРАВИЛИСЯ З АРХИЄПИСКОПОМ БЕРАНОМ

Прага, 12. березня. — Минулої суботи тут офіційно повідомлено, що архиєпископ Йосип Беран, був прогнаний з Праги та адміністраційним порядком ув'язнений за „порушення цілого ряду кримінальних законів". Архиєпископські обов'язки передано „патріотичному священникові". В проголошеному тут офіціяльному повідомленні сказано: — „Державний уряд для церковних справ повідомив, що з огляду на це, що архиєпископ Праги, д-р Йосип Беран, за його негативне відношення до церковних законів був покараний відповідними адміністраційними органами та скерований жити поза Празькою дієцезією, уряд Празького ординарія був необсаджений. Тому в дні 8-мого березня зібралася Метрополітальна Капітула св. Вітуса та, прийнявши резиґнацію теперішнього генерального вікарія, д-ра Опатрна, одноголосно вибрала генеральним вікарієм священника Антоніна Стегліка, що був затверджений державним урядом для церковних справ". Раніше вже місцеве радіо повідомило, що обов'язки архиєпископа Берана має перебрати „патріотичний священик". Як відомо, Апостольська столиця проголосила клятву на всіх католиків, що співпрацюють з комуністами. Останнім публичним виступом архиєпископа Берана було його прохання ще в 1949 році, щоб не вірити жадним його „признанням", які він міг би зробити в майбутньому.

ЮГОСЛАВІЯ ГОТОВА ДО ОБОРОНИ

Белград, 12. березня. — Маршал Тіто заявив вчора на конґресі колишніх партизанських командантів, що Югославія не буде заскочена підготовлюваним нападом з боку Совєтського Союзу, Болгарії, Румунії і Мадярщини, та що вона готова до оборони. Тіто зокрема закликав до єдности, вважаючи, що вона є головною передумовою успішної оборони. При цій нагоді він покпив собі зі Сталіна, цим разом вже називаючи його по імени. Тіто твердив, що з „кожним разом, як Сталін пчихне, Комінформ думає, що він дав новий вклад в розвиток марксизму-ленінізму". Тіто твердив, що Югославія хоче жити в мирі з усіми народами і на це вона дала доказ, „але очолювані Сталіном совєтські лідери посіяли зерно ненависти між народами... Ми заявляємо одверто, що вони є агресорами" — твердив Тіто.

В СВІТІ

● **Американські і британські військові команданти** Середземноморського району почали на Мальті важливі військові наради.

● **Мадярські комуністи скасували** традиційне мадярське національне свято в роковини народного зриву проти Габсбурґів 103 роки тому.

● **Турецький уряд зголосив урядові Болгарії** протест проти трусу і заарештування в потягу на болгарській території турецького дипломата.

● **Американські консулярні власті** в Австрії повідомили Павлину Вільсдорф, що вона відповідає законним вимогам і може еміґрувати до Злучених Держав. Вона має 105 років.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сиi і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12 00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA". P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЧЕРГОВИЙ ТОРГ

Уже тиждень відбуваються у Парижі наради представників Злучених Держав, Великої Британії, Франції та Совєтського Союзу, ціллю яких є підготовка програми майбутньої конференції міністрів закордонних справ „Великої Чвірки". Коли б на тих нарадах не дійшло до якогось порозуміння, то тим самим не відбулась би теж і конференція. Тому ці вступні наради набирають окремої ваги.

Є познаки, що Москві дуже залежить на тому, щоб конференція міністрів закордонних справ „Великої Чвірки" таки відбулась. Тому треба би припускати, що остаточно прийде до згоди щодо програми конференції, хоч вашингтонські урядові кола давали кількома наворотами до пізнання, що вони глядять на цю справу песимістично. Америка без сумніву хотіла б дійти до якогось порозуміння, і це видно вже хочби з цього, що головою американської делеґації призначено Филипа С. Джессупа, відомого зі свого угодового наставлення до Совєтів. Аби він тільки краще визнавався на сучасному положенні в Европі, ніж визнавався на відносинах в Китаю, коли дораджував ліквідувати Чіянг Кай-ші!

Властиві заміри Кремля досі ще не цілком відомі. З дотеперішнього перебігу нарад можна вносити, що й вона є для Москви продовженням її „мирової офензиви". Інтересно, що майже напередодні тих нарад Кремль проголосив знижку цін, ніби на доказ, що він не зброїться і не думає зброїтись, а веде мирну господарку, яка дозволяє йому знижувати ціни на продукти в такому часі, коли в Америці, яка зброїться і готується до війни, ціни йдуть постійно вгору. Всякі міжнародні наради є для Кремля в першу чергу форумом для пропаґанди його „миролюбности" та виявлювання „воєнних палїв", між якими Злучені Держави займають перше місце. Тому теж треба припускати, що й заповіджена на день 15 березня комуністична „мирова демонстранція" у Вашинґтоні це зааранжована з Москви пропаґанда, яка має допомогти мировим хитруванням кремлівських делеґатів у Парижі. До цього додати б, що провідник французьких комуністів, М. Валдек Роше, вияснив сталінську „мирову офензиву" авторитетно, себто на підставі інформацій з Москви, в такий спосіб, що Совєтам треба ще одного року „миру", щоб себе збройно підкріпити і посилити „народні демократії", себто Угорщину, Румунію, Польщу і Чехословаччину.

З цього всього можна вносити, що Совєтам таки залежить на угоді, але не на такій, яка була б вислідом всебічного обговорення причин міжнародного напруження та хаосу в Европі, чи теж в Азії, спричиненого московсько-комуністичною аґресією, як цього домагається Америка. Совєти відмовляються навіть від мирового договору з Австрією, а властиво саботують цю справу, зв'язуючи її в одну цілість з Трієстом. Вони не думають забирати своїх військ з Австрії, бо ці їм потрібні на випадок нової аґресії, зверненої проти Югославії.

Яка ж у таких обставинах можлива угода з Москвою? Правда, Москва завжди обстоювала авторитет „Великої Чвірки", але тільки так довго, як довго вона у ній диктувала. До того самого вона змагає і сьогодні, настоюючи на нові наради „Чвірки" та вживаючи нового підступу — „мирової офензиви", спрямованої до ослаблення оборонного поготівля Америки та демократій. Можна припускати, що Вашинґтон на тому всьому вже добре визнається і тому саме треба сумніватись, щоб паризькі наради могли мати будь-який практичний результат. хіба, що демократії захочуть знову поступитись зі шкодою для проголошуваних ними засад про справедливий мир.

Володимир Січинський

Шевченко — творець нації

В ПЕРСПЕКТИВІ 90 РОКІВ ПРОМІНЮВАННЯ ТВОРІВ ШЕВЧЕНКА

Ніхто не заперечує, що нація — себто Вища і завершена стадія розвитку етнічної маси, твориться протягом багатьох віків, як синтеза найрізнородніших явищ і нагромадження усіх здобутків духової і матеріяльної культури народу. Ці скарби творяться численними поколіннями і є продуктом цілої суспільности. Не можна, одначе, відкидати значення поодиноких визначних індивідуальностей — творців та орґанізаторів суспільного життя, громади, що становить субстрат нації. Коли навіть прийняти погляд, що ґеніяльні люди є лише продуктом суспільства, а які лише належно оформлюють і подають для мас в доступному вигляді ті ідеї, уявлення і прагнення, що стихійно наростають і витворюються серед громадянства, — то і тоді роля тих визначних індивідуальностей винятково-велика. Такі ґеніяльні люди прискорюють розвій подій, скорочують процес дозрівання, немов би перемагають час — цей незбагнутий „четвертий вимір" буття.

Безсумнівно, що в процесі розвитку української нації, саме Т. Шевченка треба вважати одним з тих геркулесів, на котрих спочиває українська земля. Коли охопити діяльність Шевченка в цілости, не обмежуючись лише його літературною творчістю, то переконаємося оскільки його заінтересовання були різнородні і всебічні. Властиво не було такої ділянки і галузі суспільного життя, де б Т. Шевченко не приложив свого знання, праці або бодай торкнувся своїм вогненним словом. При тім, в кожній ділянці ідей і засобів, для їх здійснення, мав свій оригінальний підхід, вироблену думку і своєрідну методу. А було це справою нелегкою в тих часах і умовах, коли „все мовчало". Здавалось, що нарід щезав з географічного обрію. Україна — „обірвана сиротою над Дніпром плаче"...

Потрібно було заповнити великі браки у всіх ділянках життя культурного, політичного та економічного. Та найважніше, треба було пробудити інтерес до тих проблем та наповнити душі ентузіязмом для самопосвятної і жертвенної боротьби. Для того Шевченко використовує усі модерні організаційні і пропаґандивні засоби, які лише були відомі в його часи.

Як письменник Шевченко послуговувався усіма видами літературної творчости, як поезія, поема, баляда, дума, повість, оповідання, драматургія, мемуари.

Як освітній діяч, пам'ятав про всі потреби національної освіти, починаючи від початкової школи (Складав „буквар") до найвищої (заходи про заложення Академії Мистецтва в Києві).

Як дослідник минувшини, — брав живу участь в краєзнавчій і археологічній праці на Україні, як член „Археологічної Комісії" в Києві (роки 1843 до 1846).

Як політично-суспільний діяч, став одним з найбільш революційних ідеологів українського національного і соціяльного визволення, будучи орґанізованим членом „Кирило-Методіївського Братства" — цієї першої новітньої організації політичного характеру.

Як мистець, був не тільки визначним малярем, але першорядним ґравером, різьбарем, а навіть пробував свої сили в архітектурі (проєкти пам'ятників і власного дому).

В музиці і співі був тонким знавцем та інтерпретатором української народної пісні. Нарешті, як мислитель і теоретик, крім концепцій українського національного руху, був творцем вселюдських ідеалів, зокрема чистого, ідеального християнства, людського співжиття, рівности, справедливости, особистої гідности, культу матери, родини і нації.

Не легко вирішити, які саме з цих зазначених ділянок творчости мали в Шевченка першенство і перевагу, бо всі вони були пов'язані в певній гармонії та служили цілости. У всякім разі, значіння Шевченка далеко виходять поза рамки лише літературного ґеніяльного явища. Не в приклад іншим світовим поетам, він став для нас ідеалом української духовости та ідеалом української культурної і політичної незалежности. А при тім не треба забувати, що цілий свій життьовий шлях, Шевченко виконав протягом не повних 30 років свідомого, творчого життя, з чого 10 років пішло на страдницьке животіння на засланні.

Універсальні, вселюдські ідеали Шевченка не йшли в розріз з його національними концепціями, а ці останні відзначалися своєю ідеальною поставою та особливою людяністю. Тому саме творчість Шевченка стала предметом зацікавлення і пошани з боку чужинців і то без особливої нашої ініціятиви. І так, більшість поетичних творів Шевченка — переложено на европейські мови і англійську, німецьку, шведську італійську, французьку, румунську, грузінську і всі слов'янські мови. Відгуки творчости Шевченка подибуємо також в мовах голяндській, еспанській, португальській, каталонській, жидівській, фінській, вірменській, черкеській, гіндуській, перській, японській, есперанто.

Поставивши своєю головною метою активізувати свій нарід у боротьбі за національне і соціяльне визволення, Шевченко у своїй літературній і мистецькій творчости, головним інспіруючим чинником вважав українську минувшину. Саме ця славна минувшина мусіла стати рушійною силою для пробудження приспаної національної свідомости та незломности. Проблема, що ще і досі не увійшла в повну свідомість українських провідних верств. Пересякнуті різними „модерними", космополітичними і вузько-національними теоріями, почерпнутими з чужих рук, не доцінюють „історизму", — власних національних цінностей та ганяються за модними гаслами та „актуальною тематикою.

Безсумнівно, що найбільш захоплюючі поезії Шевченка, як для своїх так і чужих, прекрасні змістом, ідеями і формою, як раз ті, що мають сюжети з української історії. Вони повстали з глибоких і самостійних студій поета, головно козацької доби. Більше того, Шевченко, так само як і в інших ділянках творчости, має свою концепцію Історії України. В цьому відношенні Шевченко пішов не тільки в розріз з офіційною російською і польською історіграфією, але навіть своїми джерелами („Історія Русов, Бантиш-Каменський) і своїми приятелями фаховими історикам (Костомаров, Максимович). При тім наш поет вдарив у найболючіше місце льояльних „малоросів" і „слав'янофілів", виставляючи їх у смішному вигляді. Тут сарказм поета досягнув найвищої точки.

Історична концепція Шевченка найбільше відбилася в головніших історичних постатях. Маючи великий піетизм до Гетьманщини, як своєрідної демократичної форми української державности, — Шевченко критично ставився до деяких гетьманів, точніше до їх хибних політичних кроків.

Визнаючи заслуги гетьмана Богдана Хмельницького у соціяльному визволенні України з рук польської шляхти, називаючи його навіть „славним", рішучо осуджував його за його спілку з Москвою. Через цю неприродню спілку „необачного Богдана, нерозумного сина", на думку Шевченка, почалось усе лихо України. („Розрита могила", „Суботів", „Великий Льох", „Чигирин" та ін.).

„Степи мої запродані

Сини мої на чужині
На чужій роботі.

І могили мої милі
Москаль розриває.

О то Церква Богданова
Там то він молився,
Щоб Москаль добром і лихом
З Козаком ділився.

(Закінчення на стор. 3-тій)

Москва грабує культурні цінності

Хто бував у петербурзьких або московських музеях, міг переконатися, яку кількість чужого добра забрала російська держава до себе ще за царських урядів. Приміром, Петербурзький музей „Ермітаж" містив у собі силу мистецьких речей з України. Всі скарби скитських царів, викопані в українських могилах, були перевезені в царську столицю, на Московщину. Здобуті розкопами в стародавніх грецьких містах на чорноморськім побережжі України — написи, мистецькі предмети — перевезено теж на Московщину.

Після розділів Польщі російський уряд забирав на Московщину бібліотеки і збірки старинних рукописів з українських земель, що раніше належали до Польщі. Так 1795 року вивезено в Петербург із Житомира величезну бібліотеку латинського єпископа Залуського і прилучено її до петербузької „Імператорської Публічної Бібліотеки".

За першої світової війни музейні цінності були евакуовані з західних провінцій російської імперії на схід, але вони так і лишилися на Московщині до сього часу. 1925 р. в совєтській пресі було повідомлення, що ґалерія картин в петербурзькім Ермітажі начисляла 15,000 нумерів (року 1917 було там 11,000 нумерів). Совєтська влада не подала, одначе, де вона придбала таку масу нових мистецьких цінностей для Ермітажу.

За першої світової війни кі втрати мали українські музеї, як від совєтської евакуації, так і від німецького грабіжництва. Вивезені цінності не вернулися на Україну.

Після війни совєтська армія захопила велику частину середньої Европи, в тім числі половину Німеччини. Совєтська „Комісія трофеїв" почала діяти в окупованих країнах. Москва повідомила, що ця „Трофейна Комісія" конфіскувала 920,000 предметів мистецтва, Берлін і Дрезден мали світової слави збірки мистецтва грекоримського і новіших часів. Все це забрала „Трофейна Комісія": Скарб Пріяма із розкопів Трої що було заслугою археолога Фридриха Шліманна, Пергамский Вівтар і інше. З Дрездену, що славний був музеями, заснованими саксонськими королями, Москва забрала більше 2,000 картин, між ними також славнозвісну Сикстинську Мадонну Рафаеля. Як мотив цього грабунку подано, що Сикстинська Мадонна буде нагородою для Києва за втрачені скарби мистецтва за німецької окупації. Але, диво-дивне: Сикстинська Мадонна помандрувала в Москву...

Грабування культурних цінностей не новина в історії. Так, Олександер Македонський, ідучи походом на Персію і Єгипет, взяв з собою знавців мистецтва - греків і вони могли в завойованих країнах вибирати все, що було цінніше для македонского царя. Римляни теж брали в завойованих землях мистецькі цінності. Тому ще й досі в Італії знаходять археологи при розкопах предмети грецького мистецтва, з яких велика частина була привезена в Італію як воєнна здобич.

Про одного римського проконсула з 2 віку перед Христом — Меммія — кружляла така анекдота: Меммій, чоловік неосвічений, умовився з капітаном корабля, на якому мали бути перевезені статуї і картини грецьких скульпторів і малярів, що капітан, коли б корабель потонув при перевозі цих цінностей, має дати йому інші предмети мистецтва „такої самої вартости". Не розумів Меммій, що є мистецькі твори, яких не можна наново зробити, бо вони неповторні.

В совєтській „Трофейній Комісії", очевидно, діяли люди подібні до Меммія. Наполеон грабуючи музеї завойованих країн, мав учених дорадників на чолі з знавцем мистецтва Деноном. Гітлер мав цілий штаб учених спеціялістів для „наукової" організації грабунку мистецьких цінностей.

Совєтська „Трофейна Комісія" повелася з забраними мистецькими цінностями варварським способом. Статуї античного мистецтва держали в різних містах Німеччини в зимі в тягарових ваґонах, так, що багато унікатів знищено. Те саме сталося з образами, взятими з різних ґалерій.

Збірки Дрезденського Музею Нумізматики Комісія Трофеїв звеліла просто понасипати в мішки. Цим способом знищено клясифікаційну роботу цілих поколінь, учених дослідників.

Звичайно, немало цінностей „прилипло" до рук співробітників „Трофейної Комісії" і совєтського воящтва: совєтські старшини дарують своїм знайомим німцям у совєтській зоні картини й. інші предмети мистецтва, взяті з німецьких музеїв. Совєтський уряд цінить предмети мистецтва не з погляду естетичного, а з комерційного: немало заграбованих картин і, статуй появляються на продаж в Швайцарії, в Англії, Америці та в інших країнах. Але мало охочих до купівлі, оскільки „неясно", як совєтський уряд „придбав" ті цінности.

Х. М.

Продукція нафти для оборони

Загальне здивування викликала вістка, що федеральний уряд не робив серіозних перешкод при підвищці платні для робітників в вугільних шахтах, хоч ці платні підвищено майже у передодень „замороження" цін і платень. Цю загадку розв'язує найновіше видання „Журналу Олію й Газу" („Ойл енд Гас Джернал"), у якому його редактор, Джан Каспер, розписується про змагання американських нафтових промисловців до поширення продукції нафти.

Хоч теперішні, як і сподівані, джерела й засоби нафти Злучених Держав є найбільші в світі, то одначе підприємці самі, без спонуки уряду, роблять найбільші зусилля, щоб зберегти існуючі ресурси і здобути ще нові для оборонних цілей і не давати їх забагато для огрівання приватних мешкань. Це вказувало б, що на отоплювання мешкань треба використувати вугілля і тому треба підтримувати вугільну продукцію, не дуже рахуючися з коштами вугілля підчас виїмкового положення.

Доволі часто доводилося чути, що Росія може мати багато літаків — може навіть більше ніж Злучені Держави. Одначе до ведення модерної війни з повітря треба ще мати просто необмежені багатства земного олію, з якого вороблюють газоліну й інші продукти до втримування літаків у повітрі. Для воєнних і мирових цілей Америка продукує денно понад 5,400,000 барилок нафти, видобутої на 136 велетенських нафтових полях. Росія продукує сама 740,000 барилок, а разом з сателітами 87,000 барилок. Заключення — ясне.

До цього треба ще додати на підставі дотеперішніх осягів у підшукуванні нових джерел, що в 1951 р. американці матимуть 44,000 нафтових закопів, а це значить 1,000 більше ніж було в 1950 році. Американські промисловці заповідають, що в найближчій майбутності, без огляду, чи буде війна, чи ні, запотребування в нафті та її продуктах зростатиме. Хоч річна продукція американської нафти доходить тепер до двох біліонів барилок, то й цього замало і нафту ще спроваджують з закордону. Так в 1950 році спроваджено з Середнього Сходу й Південної Америки понад 160,000,000 барилок впродовж одинадцяти місяців. Експорт нафти зі ЗДА невеликий. Він іде до Канади, Европи, Південної Америки, на Гаваї, Аляску і на цивільні потреби в Японії.

ЗДА продукують тепер денно по 5,414,000 барилок сирої нафти — „кип'ячки". Це є більше ніж половина нафтової продукції цілого світу, яка виносить 10,400,000 барилок денно. На випадок війни Америка випередить всі інші країни світу теж і під тим оглядом.

Лев Ясінчук.

„НОВА ЕВРОПА"

(Уривок з повісти: „Данина Молохові").

16)

В Марти повертає заєдно думка, що й для неї Борис не такий то чужий. В школі вона була на одну клясу нижче від них обох і, коли бувало вибірала їх товариство, то не тому, щоб їй імпонували учні вищих кляс, але — просто оба були їй симпатичніші від других.

Оба поважні хлопці, добрі учні, хоч і не однаково доводилося їм здобувати добрі висліди в навчанні. Юрко майже не вчився дома; йому вистачало те, що чув у школі. Борис мусів пильністю надробляти. Юркові залишалося багато вільного часу і він проводив його оригінально — „винахідчиво". Не було смітниська за містом, що він його не перетрусив би. І завсіди щось найшлося: якась особливша флящина, якийсь потрібний кусок заліза, якась шрубка. Все те, він зносив додому й „засмічував хату", як бувало сварила його потім покійна мати. В одному куті стояла дуже звичайна шафка з полицями, а на них сіріли то куснi каміння, то у пляшинках усякі „води" та плинні й порошковані „тріла". За це попадало йому не раз від матері, бо на її думку він „ще висадить хату в повітря". За той час Борис готовився до завтрішніх лекцій. Але коли треба було вибратися на пластову прогульку, хоч би й на кілька днів, то Юрко не потребував заохочувати Бориса; оба брали наплечники й довгі палиці та ішли, тримаючися разом, як рідні. Тут їх приязнь щораз більше затіснювалася. Оба вони з любістю зиркали на Марту, оба, здається, однаково симпатизували з нею. Обох здавалося Марта дарила однаковою прихильністю. Та про це ніхто з них троїх ніколи не говорив.

„Як це так сталося, думала Марта що я стала дружиною якраз Юрка, я сама не знаю. Хиба тому, що Юрко був відважніший від Бориса". Марта поправила жаріючу печеню в ринці.

„Машиновий інженер живе в місті. Хто зна, чи в моїй письменницькій праці місто не було б підхожіше; більше щораз нових спостережень, більше вражень — думала Марта. За лісовим інженером я примушена жити по лісничівках, на відлюдді, в моїй роботі послуговуватися споминами й уявою".

Але на роздумування не було вже часу. У входовій кімнаті чути було стукіт Юркових чобіт. Миттю він уже й в кухні коло Марти; навіть рушниці не зняв ще з плечей, як це робив звичайно.

Здорова Марто! Як там з обідом? — кинув на оспіх, цілуючи дружину в лице, зачервоніле від кухонного жару. Я голодний, як вовк. Здається, що й Борис уже смокче губи. Де він? — Зняв рушницю, поклав у куті й миттю кинувся до дверей, що вели в кімнати.

— А, здоров, Борисе? Скучно самому. Крім книжки — не маєш нічого. Бачиш — у мене ліс, жива тварина, а дома — кохана дружина. Треба й з тобою щось зробити, — крикнув до Бориса, що сидів при книжці.

— Тому тобі й слова римуються. А мені й життя проза. Обнялися й щиро цілувались.

— Одружися, брате, будеш поетизувати.

— Коли ти мене випередив, то я вже так залишуся, як є.

— Чом то мало Март на світі?

— Може й немало, але не всі однакові.

— То й добре, тим світ різноманітніший і веселіший. Та це, друже, не завжди в дійсності так ідеально, як виглядає тому, хто з боку глядить крізь рожеві очиці.

— От, ви живете в любій згоді...

— Бо бачиш, подружжя, так як камінець, прив'язаний на мотузку, що ним хлопчина довкола себе крутить. Завжди впаде до руки, хиба, що мотузок прорвався би. Але ти не бери собі того до серця. Щоб пізнати дійсність треба її спробувати.

— Нераз мене й тягне до тієї проби.

—Ти в місті маєш і без дружини більше розваги, а тут, брате, хиба якого партизана в лісі стріну.

— А є вони тут?

— Ще й би ні. Тут же близько границя Закарпаття. Тільки — те... щоб ти де в місті не проговорився.

— Знаєш, що я не дуже то балакливий і доволі обережний.

— А тут, небоже, не можна бути доволі обережним. Прийдуть у хату і... давай харчів, давай паші, давай ременю, скажи, що діється в околиці, покажи стежку. Все щось приключиться. Не завжди попадають хлопці обзнайомлені з тереном. Це щастя що лісничівка так на відлюдді, та, що я тут служу, а не хто інший.

— Ти любиш того роду різноманітності.

— Люблю, але це слизька справа. Тільки ми забалакались, а в тебе вже либонь у череві грає порожнеча.

— Прошу до обіду, — закликала Марта, відчіпаючи в дверях фартушок.

Ввійшли до їдальні, де вже пахло свіжою стравою. Майже одночасно ввійшло з других дверей двоє молодих, біля тридцять-літніх жінок, одна з них з дівчинкою трьох-чотирьох років. На обличчі Бориса зявилося здивування, відки це в Юрка стільки жінок. Приїхав учора в ночі й не бачив їх.

— Правда, Борисе, дивуєш ся, що я такий султан. Самі жінки.

— Мамочко, що це „султан"? — запитало дівчатко, але відповіді не одержало; Юрко знайомив Бориса з жінками.

— Це мої братові, а як-же, обі. Одна з них з донечкою. Це мій найкращий друг і товариш — не Сталін, просто Борис, інженер, — рекомендував Юрко.

До цих пор не знайомі — подали собі руки.

— Як же взялися тут твої братові? Прецінь твої брати в Совєтах.

— Правильно. Один там учений петрограф, був присуджений на пять років на Колиму, а після відбуття присуду десь дряпається по скалах Алтаю, прослідкує його багацтва. Це його дружина з Києва. Другий служив там на залізниці, але тому років з п'ять його покликали на допит і відси він вже не вернувся. Я використав совєтську окупацію і спровадив їх з раю, просто зо столиці — сюди.

— І завдяки Юркові Василевичу ми тут розжилися, — добавила одна з жінок.

— За Совєтів ми вистоювали годинами під крамницями за кількома бараболями, а тут нічим не турбуємося, — докинула друга братова. А ще Марта — краще рідної сестри для нас.

— І ви там не покумуністичилися — каже Борис.

— Якось, бачите, ні, — каже жінка без дитини. Я тільки була кандидаткою на комсомолку, коли відвідувала ВУЗ, але швидко вийшла відти.

(Продовження буде).

Роман Купчинський

СІМДЕСЯТЬ РОКІВ НА НАРОДНІЙ СЛУЖБІ

(Грудка на гріб о. Дам'яна Лопатинського)

Серед бурі і громів йдемо шляхом життя. Ні! Ми не йдемо, ми біжимо! Ми весь час спішимось, весь час хапаємось, щоб не лишитися, щоб не спізнитися. До чого?..

— Сами добре не знаємо. Ніби це загальна, ніби наша особиста мета.

І так уже повних одинадцять років.

Коли кажу „ми", то маю на думці нас-утікачів з рідної землі, нас, яких доля розігнала по всьому широкому світі.

Біжимо шляхом життя... То тут, то там хтось пристане, хтось упаде... Оглянемось, зітхнемо: шкода! — і далі, і далі. Багато за той час упало, і не перших-ліпших, а великих — розумом, працею, заслугами, талантом. Ряди наші після їх упадку, не зімкнулися, так і лишилися прогалини, ми знаємо про це, ми здаємо собі докладно справу з цього, але нема часу застановлятися, бігти треба! І ми біжимо — задихаючись, поштовхуючись, наступаючи собі взаїмно на ноги.

Але врешті... Дехто добіг до Канади, Америки, до Австралії, Бразилії, Африки, Аргентини і як там ще ті краї не називаються, добіг і далі спішиться не оглядаючись, бо вже може так звик. Одинадцять років — не жарт!

А пора вже сповільнити крок, а то й пристанути та оглянутись позад себе. Пора кинути оком на могили, що виросли на шляху нашого бігу і пом'янути бодай ті більші з-поміж них. Бо в тих могилах не хтонебудь поклався на вічний сон. Нехай народ знає, кого він втратив, на кого не може більше рахувати і кого треба старатися заступити. А опріч того життя і діла неодного з них будуть на науку поколінням.

Кого ми за тих одинадцять років не втратили! І мистців, і політиків, і економістів, і великих громадян... Не тільки всім їм належиться добра і тривала пам'ять, але й пам'ять про них належиться народові...

Ось недалеко від мене, бо в Нюарку виросла така одна могила. Спочив у ній отець Крилошанин Дам'ян Константин Лопатинський.

Хоч дожив глибокої старости — 85 років — не хочеться вірити, що він помер. Здавалося, що отой високий, рівний як свічка, з живим умом і молодечими рухами священик житиме ще довгі роки і радувати буде всіх, хто його знав хто його пізнає, — своїм здоровим, справедливим осудом, своїм тонким дотепом і своїми товариськими формами.

Помер о. Лопатинський легко, навіть не знав, що вмірає. Думав, що мліє.

Дав йому Бог добру смерть. Може за ті тисячі дітей, яких, як катехит, учив засад правдивого християнізму, в яких серця вкладав підстави правдивого патріотизму?!.

Може за чесне й працьовите життя, що точно від шостої години ранку до пізньої ночі скероване було на добро загалу.

Чи може за ті чудові відправи в Волоській церкві у Львові, яких слухали через радіо українці не тільки в Галичині, але й на різних „мазурах" у глибокій Польщі, а може десь і за Збручем, у тихих а певних закутках колгоспів?!.

Чи може за прикрашення, стильове і дуже наше, Волоської церкви, яка пам'ятала три сторіччя нашої долі й недолі?!

Учителем релігії став дуже скоро, бо як висвятився на священика мав двадцять два роки. Тому багато з його колишніх учнів, як ще живуть, небагато молодші від свого катехита.

Побувши на катехитурі в Тернополі подався о. Лопатинський на посаду у Львові. Катехитів іменував митрополит, то й поїхав о. Лопатинський до Львова на авдієнцію. Митрополитом був уже тоді Андрій Шептицький.

— А чи ви знаєте, що на цю саму катехитуру подався і о. Х.? — спитав Митрополит.

— Не знаю — відповів о. Лопатинський, — але, якщо він подався, то, очевидно, має більші дані як я. Старший, більш досвідчений...

Митрополит усміхнувся і підписав номінацію о. Лопатинському.

Про своє відношення до щоденника „Діло" оповідав о. Лопатинський так:

— Як я був у шостій клясі гімназії, то вже приходив до „Діла" ліпити марки в експедиції — оповідав о. Лопатинський. — Видно мусів я багато лепу набрати на себе, бо від тоді самий приліпився так до „Діла", що вже пропало.

За час свого перебування у Львові він весь час був при „Ділі". А ставши директором видавництва кожного дня, коло одинадцятої години, з'являвся в редакції, приносячи з собою якісь новини, то якусь тему до статті, а то й дуже часто для мене якусь тему на малий фейлетон. Входила з ним у редакцію життєрадісність, бадьорість, оптимізм і свіжість. Коли о. Лопатинський був у редакції ми переставали писати і сходились на півгодинну балачку.

Не було поважнішої імпрези, на якій не виднíла б постать о. Лопатинського, не було загальної справи, до якої б він не зайняв становища. Висказував завжди свою власну думку, без огляду на те, чи це комусь подобалось, чи ні. („Що то, пане добродію, чи тому, що мій приятель є головою — я не маю сказати те, що думаю?!..")

Ставши парохом Успенської Церкви, Волоської як її називали, дбав за те, щоб поставити відправи на високому рівні. Сам добрий співак, мав сотрудником о. Горчинського — дуже доброго тенора, а хор під орудою проф. Прокоповича теж був одним з найкращих церковних хорів в Галичині.

Звернули на ці відправи увагу і поляки, а львівська радіовисильня передавала їх час до часу на цілу Польщу.

Св. Юр мав великодну відправу в суботу вечором, Студити в Кривчицях опівночі, але Волоська церква трималася нашої сільської традиції: Христос воскрес — як сонце сходить. Треба було бачити львівських міщухів, як вони готувалися в великодну суботу, щоб не заспати в неділю досвіта. Навіть і ті, що були звечора під св. Юром вибиралися до Волоської. („Бо то, вважаєте, зовсім інакший настрій. Сонце із-за Куркової виходить, а тут „Христос воскресе із мертвих".)

Церква ніколи не могла помістити своїх вірних, що приходили на воскресну відправу. Нарід заповняв цілу Руську вулицю і там вистоював до кінця Служби Божої. А варт було дістатися до середини церкви, щоб побачити все те, чим о. Лопатинський прикрасив її.

Петро Іванович Холодний — великий малярський поет і мислитель дав Волоській церкві багато дарів свого таланту. Хто бачив їх — той до віку не забуде. І тих вітражів, ніжних мов би нерукотворних, що на них видніли постаті князів, гетьманів, церковних єрархів і діячів, і тих образів, з яких один „Христос і монахиня" захопив навіть холодних англійців, коли вони оглядали церкву, бо стояли перед ним довго-довго і фотографували з різних позицій.

Коли галицькі українці оснували врешті перше українське мисливське товариство, то Петро Холодний намалював їм образ св. Евстахія — покровителя мисливства, а о. Лопатинський примістив цей образ у своїй церкві. Щороку, на початку мисливського сезону, відправлялася перед тим образом Служба Божа і в той спосіб, хоч і несвідомо, нав'язана була традиція до тих часів, коли ще в Галичині полювали тільки правні господарі краю, а не зайди з заходу.

Та чи тільки в школі, в „Ділі" і в церкві працював о. Лопатинський?!. Всюди він був, де того вимагала загальна потреба і всюди важили його слово. Бо його слово було словом людини розумної, безсребренної і щирої. А ці три прикметники рідко ходять разом!..

Вісімдесять років мав, як вийшов з дітьми, внуками і правнуками з Рідного Краю. Велике народне нещастя не заломило його. Вічно жвавий і здоровий працював на скитальщині, чи то в Монахії, чи як парох Лондону. Вкінці приїхав сюди, в Америку до своїх внуків і правнуків.

Замешкав в Нюарку і тут знайшла його смерть.

Лежить о. Лопатинський на кладовищі, над ним малий камінчик — так як тут є припис для всіх небагатих. Навіть не можна на цьому камінчику написати:

„Працював сімдесят літ років для рідного народу."

„ГОЛОС АМЕРИКИ"

про перший Науковий Збірник УВАН в ЗДА

(The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in U. S.)

Дня 28 лютого цього року „Голос Америки" передав українською мовою таку статтю:

„Америка є вільною країною. Тут є повна свобода слова, сумління, друку. Цю свободу особливо відчувають українські учені, які тепер живуть у вільній Америці і можуть вільно висловлювати свої погляди та друкувати свої твори.

Цими днями у Ню Йорку вийшов з друку Перший Збірник Наукових Праць Української Вільної Академії Наук у Злучених Державах.

Коротка передмова до Збірника нагадує історію Української Академії Наук, заснованої в 1918 році. Академія об'єднала була багато вчених і за кілька років досягла великих успіхів: розбудовано низку інститутів, видано сотні наукових праць з різних галузів науки.

Але в 1929 році почався розгром української науки большевицькою владою і багато видатних учених було заарештовано і вислано; між ними Сергій Єфремов, Слабченко, Голоскевич.

В 1945 році ці учені, що вирвалися з-поза залізної завіси і тимчасово перебували в Німеччині, створили Українську Вільну Академію Наук і тепер оце вийшов перший збірник її праць в Злучених Державах, де тепер перебуває 65 членів і співробітників УВАН.

Використовуючи всі можливості, що дає ця країна, вони мають намір продовжувати тут роботу в усіх галузях науки для добра Америки, України і всього людства. Цей збірник є виявом їх рішучости працювати для розвитку української науки і для науки в цілому вільному світі.

Першою поміщена стаття академіка Сергія Єфремова „Огляд історіографії українського письменства". Як відомо, академіка Єфремова засуджено в 1930 році в процесі Союзу Визволення України і вислано на північ. Його праці вважаються тепер у Радянському Союзі шкідливими, їх вилучено з бібліотек і заборонено читати.

Українська Вільна Академія Наук має на меті публікувати найцікавіші з тих заборонених праць, щоб знайомити світ з українською наукою.

В своїй статті академік Єфремов подав критичний огляд головних праць з історії української літератури, починаючи від Івана Могильницького (початок 19-го століття) і кінчаючи роком написання статті — 1923.

Молодий український учений, Юрій Луцький, що працює в Колумбійському Університеті в Ню Йорку, доповнив статтю академіка Єфремова, даними за роки 1923-49. Він згадав усі праці з історії української літератури, що вийшли на Радянській Україні і на Заході за цей час. Автор згадує і про роботу Маслова та Кирилюка „Нарис Історії Української Літератури", що вийшла в 1945 році, а спеціяльною постановою партії від 24 серпня 1946 року була засуджена як шкідлива, бо автори наче б то не достатньо зв'язали історію української літератури з клясовою боротьбою і перебільшили вплив західньо-европейських літератур на українську.

Далі поміщено статтю Володимира Порського „Уривки з щоденника Пелагії Росцишевської". Цей щоденник має великий інтерес для історика, бо його авторка була особисто знайома з найактивнішими учасниками повстання декабристів на Україні 1825 року.

Далі в Збірнику поміщено статті відомих українських учених, археолога Михайла Міллера, що тепер перебуває в Німеччині, і ґрунтознавця Григорія Махова, що живе в Німеччині.

У розділі „Книжкові Новини" професор Гарвардського Університету Дмитро Чижевський помістив рецензію на роботу академіка Олександра Білецького „Хрестоматія Давньої Української Літератури", що вийшла в Києві в 1949 році.

Проф. Петро Одарченко написав рецензію на нове видання творів Лесі Українки англійською мовою, що вийшло в Ню Йорку в 1950 році в перекладі Персіваля Конді.

Професор Михайло Ветухів написав рецензію на книжку „Смерть Науки в Росії", що вийшла в Америці в 1949 році і присвячена проблемам біоґенетики в Радянському Союзі.

У розділі „Некрологи" Збірник подає дані про померлих в 1950 році українських учених. Серед них згадується Сергій Тимошенко, що був видатним архітектом, ученим і політичним діячем, лікар Максим Журко та педагог Федір Пошивайло, що померли в Америці.

Закінчується Збірник хронікою праці Української Вільної Академії Наук в Америці. В 1950 році вдбулося 8 наукових конференцій. Готуються публікації в англійській і українській мовах. При Академії працює Український Музей-Архів.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

ЩО ПИСАЛА „СВОБОДА" 50 РОКІВ ТОМУ?

24. січня 1901 р.

УКРАЇНСЬКЕ ПИСЬМЕНСТВО В АМЕРИЦІ

(Докінчення)

„Американской Русскій Вістник" заложило товариство „Соединеніє" в 1892 р. В початках виходила та газета в Маганой Сити, Па., відтак у Скрентон, а тепер уже від кількох років друкується в Ню Йорку. Газета виходить у двох мовах: у руській і русько-словацькій. Головне завдання цеї газети боронити „гр. катол. православну віру", „гр. катол. Соединеніє", гр. катол. русску народність". Про мову цеї газети нема що говорити. Вона така чудацька, що другої такої нема на світі. Від чотирьох літ видає „Соединеніє" щорічно Календар, а крім того друкарня видала кілька „Листків з неба". Крім статутів для „Соединенія" і братств ця друкарня тепер більше нічого не друкує.

„Світ", газета агітаційно-обрядова, почала виходити перед Великоднем 1897 р. в Олд Фордж, Па. і виходить дотепер не зовсім правильно. Її заложив бувший православний єпископ Николай з Сан Франціско за гроші Святійшого Російського Синоду і постарався, що Росія, котра на Україні не дозволяє видавати газет в українській мові — для своїх агітаційних цілей „позволяє" на вільній землі Вашинґтона на газетку в „малорусском наречії". Вже в числі 5 „Світа" з 1898 р. читаємо на переді таке: „Увага! Издавать газету „Світ" на малорусском наречіи разрешено указом Святійшаго Правительствующаго Синода за Но. 6570, каковий Указ дан на имя Преосвященнійшаго Николая, Епископа Алевтскаго". І та ганьбяча етикета прикрашує „Світ" уже чотири роки.

Наміряючи писати про те саме, бідолашне українське письменство на амер. Руси, годі було не діткнутися дечого такого, що з тим тісно звязане. У нас життя вузоньке, як та вузонька стежка: Ідеш нею тай мимохіть поступиш на траву і на бодак, що поросли на стежці або біля неї виросли. — **Нестор Дмитрів**

31 січня 1901 р.

У СПРАВІ ЗЇЗДУ

Останніми часами немало писали польські і литовські газети про майбутній зїзд українців, поляків і литовців у Питсбурґу. З наших газет тільки одна „Свобода" обговорювала цю спарву, інші мовчали. Остаточно дійшло до того, що зїзд відбудеться 12 лютого в Питсбурґу. Ми не маємо нічого проти висилки делеґатів організаціями, однак уважаємо це за формальність, яка кінець кінцем потягне за собою багато труднощів, а небагато користей. Мусимо завважати, що деякі газети багато говорять тільки про спілку народностей, які входили в склад польської річипосполитої, а виключається словаків, чехів, фінів і інших. Таке розуміння справи здається нам завузьке і не відповідає первісній думці, щоб в Америці об'єднати всі недержавні народности, які походять з Німеччини, Австро-Угорщини і Росії. Може цю справу вдасться краще вияснити на зїзді.

ОГОЛОШЕННЯ

Вийшов Календар для Американських Русинів на рік 1901. Є в нім 106 сторінок друку і 42 образків. Такого календаря ще американські русини не мали. Замовляти на адресу: „Свобода", 112 Джовнс Стріт, Олифант, Па. —

Пошукує місця дяка або огородника Іван Градковський, Дікінсон, Норт Дакота. — Ба-а-а, а це що таке? — в Ню Йорку виробляють українці дуже добрі й добрі юнійові сиґари. Пишіть на адресу: Іван Париляк, 406 Е. 72 Ст.

Шевченко — творець нації

(Закінчення зі сторони 2-гої)

О так-то Богдане!
Занепастив-єси вбогу
Сироту Україну."

Наслідки того виявилися незабаром (і тривають ще досі):

„А тимчасом перевертні
Нехай підростають,
Та поможуть Москалеві
Господарювати —
Та з матері полатану
Сорочку знімати!"

Не був це шовінізм проти своїх сусідів, лише боротьба за правду, справедливість і достойне місце української нації поміж рівних і свободолюбних народів. Шевченко був критичний і гострий не тільки до чужих, але також і до своїх рідних простих і вельможних. — Крім Б. Хмельницького негативно ставився до деяких інших гетьманів і козацької старшини, тих власне зрадників — Кочубеїв, Ґалаґанів. Найбільше, одначе, мав пієтизму до Дорошенка, Мазепи і Полуботка.

Зокрема, щодо Мазепи, Шевченко пішов зовсім відмінно від „офіційної" української історіографії, не тільки своїх сучасників, але і наших часів. — Добі Мазепи присвячено „Іржавець", де в драстичних образах змальовано боротьбу з Петром Ч. та московський погром безборонних українських жінок і дітей після Полтавської трагедії. Подібно накреслено руїну Батурина в містерії „Великий Льох" і „Близнята".

„Друга душа" у „Великому льоху" покарана Богом за те,

„Що цареві московському
Коня напоїла
В Батурині, як він їхав
В Москву із Полтави."

Перебуваючи в Яготині у Рєпніних, Шевченко збирався писати лібретто до опери „Мазепа", на музику П. Селецького. Але справа розбилася тому, що Селецький вважав І. Мазепу „зрадником", а Шевченко хотів представити гетьмана як „поборника свободи в боротьбі з деспотом Петром". Шевченко також нарисував шкіц з життя Мазепи, вкладаючи в уста гетьмана речення:

„Москалі ведуть усіх нас до загуби" (свідоцтво Гр. Честахівського).

Знова про Палія пише Шевченко в поемі „Чернець", не з доби конфлікту з Мазепою, а описує смерть Палія, як Межигірського ченця... До того ще з докором радить Палієві:

„А серцеві не потурай.
Воно тебе в Сибір водило
Воно тебе ввесь вік дурило;
Приспи ж його, і занехай
Свою Ворзну і Фастовщину."

Не можна сказати, щоби Шевченко надто ідеалізував Козаччину і Гайдамаччину, як це звичайно, пишуть наші літературознавці. І тут Шевченко був реалістом і нераз гостро картав їх за гультайство і анархізм.

Звичайно, найбільше погорди має Шевченко до Петра І, — „цар поганий, проклятий, лукавий, аспид неситий, людоїд". Але не в меншій мірі до цілої російської „культури", що вміє творити лише в'язниці, касарні, кайдани, море сліз". — Ця тиранія, заслонюючись різними приманчивими і людолюбними кличами, провадить звичайний розбій, крадіж та пролиття крови. В цьому відношенні погану ролю відограли німці, що були на різних становищах в Росії („Спльондрували нашу Україну, катової віри німота з москалями" — з листа до Я. Кухаренка, з дня 26. жовтня 1844 р).

Проти цієї заглади, що грозила винищити найкращі ідеали людства, Т. Шевченко запалює народній гнів, збуджує національне почуття, самооборону, гордість і пошану до власного народу та його культури. З етнографічної сирої маси і провінціонального патріотизму, витворював націю з політичним рухом. В цьому відношенні роля Шевченка в ідейному розвитку Українського громадянства, величезна! — Шевченко активізував не тільки сучасників, але в своєму „Посланії" інспірував посвятою і божеською силою „мертвих, живих і ненароджених". Вчив, що лише через власне усвідомлення, досконалість, — власні цінности і культуру — можна досягнути Свобідної Незалежної України — як найвище завершення нації.

Для того Шевченко використовував усі можливі, але глибоко-моральні і чисті засоби. Крім своїх багатих історичних сюжетів поетичного слова широко послугувався українською мітологією, побутом, фолькльором; писав суспільно-політичні поеми направлені проти „темного царства" російської тиранії; з особливим сарказмом змальовував яничар і перевертнів, що „так і ріжуть по московському, сміються та лають батьків своїх".

Для Кирило-Методіївського Братства накреслив широку шкільну і позашкільну програму для дітей і дорослих (недільна школа для неграмотних), був одним з ініціяторів часопису „Основа". Робив це не по аматорськи, але на основі своїх власних студій. Цікаво, що Шевченко був ознайомлений з діяльністю „великого поборника народної освіти Ланкастера" (як пише в творі „Капітанша") — англійського педагога початку XIX. століття. Шевченко розумів освіту, як всебічний розвиток духових здібностей людини, що на ґрунті морально-релігійного виховання має виробляти волю, міцні характери, мистецьке чуття до краси і гармонії. Це останнє особливо потрібно для жінок. Неосвічені жінки, на думку Шевченка, це „бідні бездушні матері". Спеціяльну увагу приділював Шевченко книжці, вважаючи, що книга, любов до книги — є власне рушійною силою цілої національної культури — „книжка як хліб насущний".

В такій самій мірі вважав Шевченко пластичне мистецтво, як великий засіб для виховання, освіти та найкращих духових переживань людини. Одначе, завданням мистця, на його думку, не є лише задоволення індивідуальних „естетичних потреб", але передовсім в службі суспільству. Тому, після довгих самостійних студій, став найвизначнішим ґравером доби (і то у всіх знаних техніках), щоби, за поміччю розмножування і масового поширення малярських та інших графічних творів, „ширити світло правди, поширювати любов до прекрасного і доброго". Тому саме Шевченко пише і малює дидактично-сатиричну поему „Блудний син", де крім загально-людських проблем, представляє тиранство та огидну касарняну систему „тюрми народів". В цьому відношенні наш мистець близько стоїть до англійського маляра-суспільника Віляма Гоґарта (William Hogarth, 1697-1764), з працями котрого Шевченко був добре ознайомлений („Щоденник"). Другим таким пропагандивним виданням, що пробуджував українську національну свідомість і гордість за свою світлу минувшину — був альбом офортів „Живописна Україна". В другому зошиті мали бути такі композиції, як „Смерть Б. Хмельницького", „Мазепа й Войнаровський", „Смерть Мазепи", „Кочубей". Знищений московським засланням і беззглуздою салдатською муштрою, — Т. Шевченко передвчасно вмер дня 11. березня 1861 р., не докінчивши три інші зошити — „Живописної України".

Твори Шевченка, що відзначаються великою самостійністю, виробленою методою та оригінальною технікою, пересякнуті безприкладною святою любовою і посвятою для свого народу і його буття. В цьому власне полягає їх велика суґестивна і виховуюча сила — як дороговказ і заповіт для нації. На цих вічних скрижалях, які не може знищити жадна сила, написано:

„Слава України не поляже, а розкаже, що діялось в світі, чия правда, чия кривда і чиї ми діти".

Зміна адреси

НОВА АДРЕСА журналу і видавництва **„КИЇВ"**, **859 N. Franklin St., Philadelphia 23, Pa. Tel. WA 2-1273.** Просимо зацікавлених всі листи й посилки скеровувати на нову адресу, бо з попередньої пошта нам не доручує. **Читайте і передплачуйте „Київ".**

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Нові іміґранти

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Стюарт" до Ню Йорку дня 13-го березня:

Алошин Фома; Дмитрів Василь, Станислава, Ірина, Василь; Клепарчук Степан, Марія; Романович Василь; Савчук Юстин; Станішевський Михайло, Степанія, Романа, Галина; Трачек Леопольд, Аврелія, Євген, Алфред, Францішек; Захарко Богдан; Зуковец Василь; Бощенко Янош, Полина, Іван; Бучинський Петро; Хамбул Анна; Дрогомирецька Анна, Андрій, Степанія, Василь; Цераско (Луценко) Татіяна; Годорев Григорій; Лотошинська Марія, Степанія; Науменко Іван, Надія; Стахнік Андрій, Маланка; Стрілець Іван, Марія, Галина; Триняк Василь, Євгенія, Адам; Федан Михайло, Анна.

Українці, що приїзджають старанням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Мюір" до Ню Йорку дня 13-го березня: Бахматюк, Михайло, Катерина, Степан; Дадахко Петро, Ніна; Якимів Олекса, Марія, Ольга, Анна; Ярчак Юрій, Анастазія, Марія; Мудра Анна; Пйотровська Марія; Сівачок Іван, Ксеня, Володимир, Борис, Віктор, Юрій; Анчишин Іван; Кононенко Марта, Надія, Ніна; Лещишин Анна, Михайло; Мацинко Степан, Наталія, Ева; Микуляк Микола, Катерина, Марія, Ярослав; Подоляк Віктор; Сісун Андрій, Анна, Володимир; Сидорчук Василь, Іванна; Возьний Михайло, Ірена, Павло; Білас Анна; Воцко Олена, Микола.

● **Британські консерватисти** домагаються негайних загальних виборів для „закінчення теперішньої парляментарної комедії".

● **Британія перша ратифікувала** вчора ухвалений Европейською Радою міжнародний договір охорони людських прав.

ЗАХОДИ ДЛЯ НАЦІОНАЛІЗАЦІЇ НАФТИ В ІРАНІ

Тегеран, Іран, 9 березня. — Іранський парляментарний комітет 15 голосами на всіх 18 ухвалив вчора запропонувати парляментові націоналізацію іранської нафтової промисловости, проти чого рішучо виступив вбитий на тому ж тлі попереднього дня премієр Алі Размара, якого вчора похоронили. Рівночасно Комісія запропонувала продовження її праці на дальших два місяці, щоб могти простудіювати заходи для переведення націоналізації, якщоб її ухвалив парлямент.

СВІТОВИЙ БАНК НА ДОПОМОГУ ДЛЯ ЧІЛЄ

Сантяґо, Чілє. — Міжнародній Банк для Відбудови і Розвитку згодився в засаді признати республіці Чілє позичку у висоті $22,000,000 на дальшу промислову розбудову. Водночас віцепрезидент півурядової чілійської розбудовчої корпорації виявив, що ця установа дістала від Експортово-Імпортного Банку Злучених Держав позичку у висоті $10,000,000 на розвиток чілійського сталевого промислу. Оповістку про позичку з Експортово-Імпортного Банку проголосив на нарадах Економічної й Суспільної Ради ОН президент цього банку, Евген Блек, який перебуває в Чілє. зібрання цієї ради. Павло Чернишев, совєтський представник на нарадах, закинув Злученим Державам, що вони використують підмоги з „Четвертої Точки" на озброєння відсталих країн, а це ніщо іншого, як „імперіялізм". Ці закиди відбив чілійський делегат, кажучи, що треба бути вдячним ЗДА за їхню допомогу.

ДУЛИТЛ ПРИ НОВІЙ ПРАЦІ ПРИ ПОВІТРЯНИХ СИЛАХ

Вашинґтон. — Повітряні сили запросили ген. Джеймса Г. Дулитла на поміч при організуванні нового досвідного повітряного осередку. Дулитл звісний зі своїх очайдушних полетів на бомбардування Токіо в 1942 р. Після того він був назначений командувачем стратегічних американських сил в Европі. Тепер він є виконавчим урядником в Шелл Ойл Компані. Нова повітряна досвідна команда почне свої незалежні операції в місяці травні. Вона створена в 1950 р., як частина для плянування і має нагляд над полевими діями повітряної сили для досвіду й розвитку нових завдань літунства.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться 18. березня, в неділю, в год. 3:30 пополудні, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів і членниць прибути на збори, бо є нові справи Братства до вирішення. — В. Бутковський, секр.

КОРТІС БЕЙ, МД. — Бр. св. Михаїла, від. 55, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 18. березня, в год. 2. попол., в церковній галі, 1506 Church St. Просимо всіх членів і членниць прийти точно на час, бо є важні справи до полагодження, а крім цього треба заплатити вкладку за березень. — За уряд: П. Чайковський, предс.; А. Ціздин, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Повідомляється членів відділу 204, а головно тих, що залягають з плаченням своїх членських вкладок, а зокрема за „Свободу" по 20 центів місячно більше, як в минулому році, щоб платили належитість, бо ми не маємо можности писати сотні листів та переконувати членів, що згідно з ухвалою конвенції, кожний член, що отримує „Свободу", повинен платити 20 ц. місячно більше. Рівночасно пригадується новим членам, що ми не колектуємо вкладок по хатах, але збираємо вкладки кожної суботи на галі, 334 East 14th St., New York, від 7. до 9. ввечорі і там полагоджуємо всякі відділові справи. — За уряд: П. Марко, предс.; І. Крочак, кас.; В. Гасій, фін. секр. Г. Бакуменко, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. березня, в год. 1-ій попол., в Домі Тов. У. А. Горожан, 847 Норт Френклин вул. Проситься членів прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — С. Чорномаз, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Бр. св. О. Николая, від. 175, повідомляє своїх членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 18. березня, в год. 1-ій пополудні, в У. Н. Домі, 4655 Мартін вул. Проситься тих членів, що платять до місцевої каси, прийти обовязково, щоб було кому поправити статут місцевої каси. Таксамо є інші важні справи, а тому присутність всіх членів конечна. — В. Братусь, предс.; В. Вілінський, кас.; В. Бартош, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, повідомляє своїх членів і членниць, що місячні, а заразом і чвертьрічні збори нашого відділу відбудуться в неділю, 18. березня, в год. 2. пополудні, в галі укр. гр.-катол. церкви, 135 Greenwich Ave. Просимо всіх членів приходити на збори і там платити свої місячні вкладки. — За уряд: В. Карий, предс.; В. Палідвор, секр.; В. Блащук, кас.

БОФАЛО, Н. Й. — Бр. св. О. Николая, від. 127, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. березня, в церковній залі, зараз по співаній Сл. Божій. Проситься всіх членів взяти участь у цих зборах. Наші збори відбуваються завжди в третю неділю по першім. Подаємо до відома, що урядники полагоджують справи теж і в четверту неділю, зараз по Сл. Божій, а крім цього й в останні 2 середи в другій половині місяця від 8. до 10. ввечорі., в церковній залі при Філмор і Онейда вул. Робимо це для вигоди тих, що з різних причин не все можуть бути на зборах. — За уряд: І. Була, предс.; П. Володка, фін. секр.; М. Левицький, рек. секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Квартальні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в суботу, 17. березня, в год. 7:30 ввечорі, в галі У. Д. Г. Клюбу, 31-14 — 30 Еве. Просимо всіх членів і членниць прийти на збори, бо є справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівняти свій залеглий довг. — За уряд: М. Ґалан, предс.; Г. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

ПОДЯКА

Цим висловлюємо нашу найщирішу подяку **Впов. п.п. Литвинам,** власникам похоронного заведення в Нюарку, за їхні безкорисні услуги в похоронах **о. крил. Дамяна Константина Лопатинського** та за дійсно незвичайно совісне виконання всіх чинностей, звязаних з тим сумним обрядом.

Д-р Ярослав і Христина Восвідки
Д-р Омелян і Тетяна Антоновичі

ПОДЯКА

Складаю щиру подяку **Панству Мелехам** в Вашинґтоні за їхній труд, що Панство Мелехи цілком незнаючи мене (тільки мойого Батька, який вивезений на Сибір), так безінтересовно заінтересувались мною та вистарались мені ашуренс. Як прибув я до Панства Мелехів дуже гарно заопікувались мною. Передержали мене безплатно у свойому домі не жадаючи цілком нічого від мене, пошукали мені працю, на якій я і по сьогоднішній день працюю з великим задовіллям. За цей Їхній труд я сердечно дякую Їм та нехай Їх Всевишній стократно нагородить.

Миколай Уруський.

ІВАН ТЕОДОР РУДНИЦЬКИЙ,

кол. суддя у Станиславові, адвокат у Львові, сотник УГА, кол. військовий відпоручник Диктатора ЗУНР в Празі, один з творців Листопадового Зриву 1918 р. у Львові, член-основник Української Військової Організації, визначний суспільний діяч

Помер 3. березня ц. р. по довгій і важкій недузі в Гекстер, у Вестфалії, Німеччина, на 65 р. життя,

про що повідомляють Друзів і Товаришів Покійного
горем прибиті

Дружина, Син і Рідня.

ПОДЯКА

Цією дорогою складаємо найщирішу подяку всім тим, що віддали останню прислугу і пошану нашому Дорогому Дідусеві о. Крил. **ДАМЯНОВІ КОНСТАНТИНОВІ ЛОПАТИНСЬКОМУ, померлому в Нюарку, дня 8 лютого 1951 р.**

Зокрема дякуємо Впов. Панам Лікарям д-рові Р. Осінчукові і д-рові Б. Олесницькому за їхні зусилля в несенні лікарської допомоги Покійному в останніх днях Його життя. Особлившу подяку складаємо о. Ігуменові В. Красєвському, пароховї укр.-катол. церкви в Нюарку за Його допомогу і труди в організуванні похоронних обрядів, як рівнож дякуємо Впр. о. Деканові В. Лотовичові з Джерзі Сіті, Впр. о. Л. Чапельському з Елизабет, Впр. о. Ст. Маланякові з Байон, Впр. о. Н. Вояківському і Впр. о. Б. Іжакові, обом з Бруклина, Впр. о. В. Клосові з Йонкерс, Впр. о. Ю. Кочержукові з Нюарку, Впр. о. д-рові І. Гриньохові з Мюнхену, Впр. о. Т. Теодоровичеві з Бронксу, Впр. о. В. Танчакові з Нового Бронсвіку, Впр. о. В. Улиницькому з Елизабет і Впр. о. Д. Федасюкові з Перт Амбой за участь в похоронних відправах і св. Літургії, а Впр. о. Деканові В. Лотовичеві Впр. о. Н. Воянківському і Впр. о. В. Красєвському за зворушливі прощальні промови. — Далі дякуємо нашим Сестрам Василіянкам в Нюарку за прибрання церкви і хорові „Трембіта" в Нюарку під управою п. М. Добоша за участь в похоронах і відправах. — Дякуємо врешті всім Приятелям і Знайомим за вислови співчуття та всім тим, що взяли участь в похоронних відправах і перенесенні тлінних останків Покійного з церкви св Івана Хрестителя в Нюарку на місце вічного спочинку на цвинтарі Holy Cross в Півн. Арлинґтоні.

Д-р Ярослав і Христина Восвідки
Д-р Омелян і Тетяна Антоновичі

РОЗШУКИ

Пошукую брата **АНДРІЯ** або **ВАСИЛЯ ЖУРИЛО,** що виїхав з Пуцбаху до Бремен 19-IX-50 р. Хто про него знає, або він сам, прошу зголоситися до:

IWAN. ZURILO,
119 S. 4th Street, Room 13
Allentown, Pa.

ТАРЗАН, ч. 2548. Тарзан приглядався спокійно.

UNLIKE THE GREAT APES OF THE OUTER CRUST, THE SAGOTHS FOUGHT SILENTLY, TAR-GASH SEEKING TO-YAD'S JUGULAR WITH HIS SHARP, WHITE FANGS. "KA-GODA," (SURRENDER) TAR-GASH SAID....
2548
...HIS GREAT FANGS ABOUT TO CLOSE ON TO-YAD'S JUGULAR. "KA-GODA," TO-YAD GROWLED.
"IF THE GILAK TRIES TO ESCAPE," TAR-GASH SAID, POINTING TO TARZAN, "KILL HIM!"
"WHEN M'WA-LOT COMES, HE WILL KILL TAR-GASH; THEN WE WILL EAT YOU," GROWLED TO-YAD. "PERHAPS," TARZAN REPLIED.

Зовсім інакше, ніж малпи з поверхні землі, саготи боролися мовчки. Тар-Ґаш шукав за жилою То-Яда своїми гострими пазурами. Тоді Тар-Ґаш промимрив" „Ка-Ґода" — (Я піддаюся)...

— — — — — — — —

...коли вже його великі кігті мали впялитися в жилу То-Яда. „Ка-Ґода", застогнав собі То-Яд.

„Якщо Ґіляк спробує втечи, убий його;" — сказав Тар-Ґаш, вказуючи на Тарзана.

„А коли прийде М-Ва-Лот, він убє Тар-Ґаша; тоді ми тебе зїмо" — заскомлів То-Яд.

„Може бути" — відповів Тарзан.